

PM 2009:65 RI (Dnr 329-1310/2008)

Följ lagen – Stoppa avknoppningarna i Stockholms stad

Skrivelse från Ann-Margarethe Livh (v)

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Skrivelsen från Ann-Margarethe Livh (v) angående ”Följ lagen – Stoppa avknoppningarna i Stockholms stad” anses besvarad med vad som anförs i denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Ann-Margarethe Livh (v) har till kommunstyrelsen lämnat in en skrivelse den 14 maj 2008 med rubriken ”Följ lagen - stoppa avknoppningarna i Stockholms stad”. I skrivelsen görs gällande att avknoppning inte bedöms vara rättss enligt och att stadens avknoppningar omedelbart ska upphöra. Ann-Margarethe Livh (v) anser att stadsledningskontoret ska stoppa avknoppningarna i staden, revidera konkurrenspolicyn, inställa alla utbildningar och informationsinsatser samt lägga ned avknoppningskansliet.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att staden har riktlinjer och principer och genomför avknoppningar på ett sådant sätt att staden ej kommer i konflikt med gällande rätt. Stadsledningskontoret anser därför att arbetet med att stödja personer som vill knoppa av ska fortsätta.

Mina synpunkter

Ett av de viktigaste målen för Stockholms stad är att vi ska skapa förutsättningar för att ge medborgarna så stor valfrihet som möjligt och en mångfald av utbud av tjänster. Vi utgår från stockholmarnas behov och utvecklar ständigt kvaliteten i verksamheterna. Stockholms stad ska också skapa förutsättningar för småföretagande. Ett sätt att bidra till detta är att ge stadens medarbetare möjlighet att knoppa av verksamhet och därigenom utveckla kvalitet och egna verksamhetsidéer. Beslut om avknoppningar måste ha stöd hos personal och brukare i verksamheterna.

Staden har tydliga riktlinjer och principer för hur avknoppningarna ska ske för att inte komma i konflikt med gällande rätt. Vid avknoppning av all verksamhet förutom förskola sker en konkurrensutsättning av verksamheten, vilket innebär att en upp-

handling i enlighet med LOU (Lagen om offentlig upphandling) görs. I dessa upphandlingar får stadens anställda lägga anbud på samma villkor som andra företag.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande redovisar att stadens rutiner för avknoppning inte strider mot gällande rätt. I samband med en översyn av anvisningarna och med anledning av ny upphandlingslagstiftning beslutades det om justeringar av Policy för upphandling och konkurrensutsättning. Vad gäller avsnittet om avknoppning har justeringar gjorts avseende principer för värdering och transparens i samband med en avknoppning. Skolan har undantagits från möjligheten att knoppa av eller utmanas.

Med hänsyn till vad som anförts ovan anser jag att arbetet med att stödja personer som vill knoppa av ska fortsätta.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Skrivelsen från Ann-Margarethe Livh (v) angående ”Följ lagen – Stoppa avknoppningarna i Stockholms stad” anses besvarad med vad som anförts i denna promemoria.

Stockholm den 26 mars 2009

STEN NORDIN

Bilaga

Skrivelsen från Ann-Margarethe Livh (v) angående ”Följ lagen – Stoppa avknoppningarna i Stockholms stad”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Carin Jämtin* och *Roger Mogert* (båda s) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen beslut att

1. Bifalla skrivelsen.
2. Därutöver anför följande.

Tyvärr har den moderatledda majoriteten ännu inte helt tagit avstånd från avknoppningarna i Stockholms stad. Detta trots att flera granskningar visat att avknoppningarna är olagliga.

Reservation anfördes av borgarrådet *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. bifalla skrivelsens att-satser
2. därutöver anför följande

Miljöpartiet de Gröna är i princip positiva till fristående alternativ till offentlig verksamhet. För oss har huvudfrågan alltid varit att verksamheten skall vara av god kvalitet för brukaren, inte så mycket vem som driver verksamheten. Därför har vi alltid varit en försvarare och utvecklare av t.ex. friskolereformen.

När det gäller avknoppningar från kommunal verksamhet är frågan emellertid betydligt mera komplicerad. Vi vill skapa en större valfrihet och mångfald för brukarna, men avknoppningar handlar ofta inte om detta utan istället om att man av rent ideologiska skäl vill markera att den offentliga huvudmannen, kommunen, inte är bra på att driva t.ex. skolor. Miljöpartiet delar inte den negativa inställningen till kommunal verksamhet. För oss är det istället mycket viktigt att kommunen tar sin roll som servicegivare på största allvar och driver på för vidareutveckling och nytänkande i de kommunala verksamheterna.

De tillfällen där Miljöpartiet kan acceptera en avknoppning av kommunala verksamheter är där initiativet har ett genuint underifrånperspektiv, t.ex. där lärare och föräldrar i en skola vill ta ett gemensamt ansvar för att vidareutveckla skolan och där merparten av lärarna och föräldrarna är med på detta initiativ. En sådan avknoppning, t.ex. till en stiftelse eller ett kooperativ, är en utveckling av brukarperspektivet och kan innebära ett lyft för den berörda verksamheten. Tyvärr handlar den borgerliga majoritetens massiva reklaminsats för avknoppningar inte om att utveckla verksamheten underifrån. I stället är det ett politiskt direktiv uppifrån, som syftar till att så mycket som möjligt av den kommunala verksamheten ska säljas ut. Det ställer Miljöpartiet inte upp på.

I en dom den 9 april 2009 (mål 4671-08) har Kammarrätten i Stockholm fastslagit att avknoppning enligt den moderatledda majoritetens modell strider mot kommunallagen, som förbjuder individuellt riktade stöd till enskilda näringsidkare. Kammarrätten har därför upphävt beslutet att sälja den kommunala hemtjänsten i Rågsved och Hagsätra till ett privat bolag till ett pris långt under marknadsvärdet. Miljöpartiet anser att avknoppningar som innebär att staden överlåter stora ekonomiska värden till vinstdrivande bolag inte är acceptabla. Eftersom det nu har fastslagits att den borgerliga avknoppningsmodellen är olaglig bör avknoppningarna genast stoppas och konkurrenspolicyn revideras.

Reservation anfördes av borgarrådet *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen att bifalla skrivelsen.
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Stadsledningskontoret menar att två avslagna laglighetsprövningar i länsrätten bekräftar att stadens tillämpning av avknoppning är i enlighet med gällande rätt. Vår uppfattning är den motsatta. En rykande färsk kammarrättsdom om avknoppning av två hemtjänstenheter i staden säger nämligen att beslutet ska upphävas eftersom det strider mot kommunalagens förbud mot individuellt riktat stöd till enskilda näringsidkare.

Tyvärr har den moderatledda alliansen inte heller dragit den enda politiskt riktiga slutsatsen – nämligen att helt stoppa avknoppningarna i Stockholms stad – av de olika granskningar som har gjorts av juridiska aspekter i samband med avknoppning av kommunal verksamhet.

För oss är ett av de viktigaste målen för Stockholms stad att alla invånare oavsett ålder, social och ekonomisk ställning ska kunna ta del av en god, mångsidig och tillgänglig välfärd utan vinstsyfte som endast har medborgarnas bästa för ögonen. Vi anser att stadens verksamheter är stockholmarnas egendom sedan generationer tillbaka, och har därför reagerat mycket starkt mot alliansens ge-bort-politik oavsett om det gäller allmännyttan, förskola eller hemtjänst.

Vi konstaterar också att stadsdirektören har gjort om tillämpningsanvisningarna för avknoppning en och en halv månad efter att skrivelsen lades i kommunstyrelsen. Staden hade således inte heller enligt sin egen uppfattning anvisningar enligt gällande rätt, vilket bekräftar att privatisering går före lag i det borgerliga Stockholm. I det avseendet har skrivelsens andra punkt om revidering av konkurrenspolicyn till viss del tillgodosetts. Förändringarna har dock inte förts till kommunfullmäktige, vilket borde vara naturligt i denna principiella fråga.

Även de nya avknopplingsanvisningarna innehåller bestämmelser som gynnar personal som knoppar av i förhållande till utomstående, till exempel att enskilda med biståndsbeslut följer med den avknoppade verksamheten om de inte gör ett aktivt val. Dessutom saknas bestämmelser som säkrar att personal och brukare anonymt får ge sin uppfattning till känna, inför en eventuell avknoppning.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Roger Mogert, Tomas Rudin och Teres Lindberg* (alla s) med hänvisning till reservationen av (s) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Stefan Nilsson* (mp) med hänvisning till reservationen av (mp) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Ann-Margarethe Livh (v) har till kommunstyrelsen lämnat in en skrivelse med rubriken "Följ lagen - stoppa avknoppningarna i Stockholms stad". I skrivelsen görs gällande att avknoppning inte bedöms vara rättsenligt och att stadens avknoppningar omedelbart ska upphöra. Ann-Margarethe Livh (v) anser att stadsledningskontoret ska stoppa avknoppningarna i staden, revidera konkurrens policyn, inställa alla utbildningar och informationsinsatser samt lägga ned avknoppningskansliet.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 september 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Utgångspunkten i skrivelsen är att stadens avknoppningar strider mot gällande rätt och att avknoppningsverksamheten ska stoppas. I skrivelsen refereras till två utredningar avseende avknoppning som gjorts av SKL (Sveriges kommuner och landsting) samt Statskontoret.

Stadsledningskontoret anser att staden har riktlinjer och principer och genomför avknoppningar på ett sådant sätt att staden ej kommer i konflikt med gällande rätt. Stadsledningskontoret anser därför att arbetet med att stödja personer som vill knoppa av ska fortsätta.

Bakgrund

Ann-Margrethe Livh (v) har 2008 05 14 lämnat in en skrivelse till kommunstyrelsen med rubriken "Följ lagen - stoppa avknoppningarna i Stockholms stad". I skrivelsen görs gällande att avknoppning inte bedöms vara rättsenligt och att stadens avknoppningar omedelbart ska upphöra. Skrivelsen tar sin utgångspunkt i en utredning som Statskontoret gjort avseende avknoppning. I skrivelsen refereras också till en utredning gjord av SKL (Sveriges kommuner och landsting). Mot bakgrund av ovanstående föreslås i skrivelsen att stadsledningskontoret ska stoppa avknoppningarna i staden, revidera konkurrens policyn, inställa alla utbildningar och informationsinsatser samt lägga ned avknoppningskansliet.

Ärendets beredning

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet till stadsledningskontoret. Inom stadsledningskontoret har ärendet beretts av förnyelseavdelningen.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Inledningsvis kan konstateras att frågeställningarna i skrivelsen i princip inte berör avknoppningar av några andra verksamheter än förskola. Vid avknoppning av all annan verksamhet sker konkurrensutsättning av verksamheten, vilket innebär att en upphandling i enlighet med LOU görs. I upphandlingen får stadens anställda lägga anbud på samma villkor som andra företag.

Ann-Margrethe Livh uppger i skrivelsen, att avknoppning enligt statskontorets utredning strider mot gällande rätt. Stadsledningskontoret anser att det inte finns något i utredningen som säger att avknoppning, enligt stadens definition, skulle vara olaglig eller inte förenlig med gällande rätt. Något som även Sveriges kommuner och landsting (SKL) slagit fast i sin utredning ("Avknoppning av skolor-juridiska aspekter" 2008 01 28). Att så är fallet bestyrks även av att länsrätten avslagit två laglighetsprövningar avseende avknoppning.

Ann-Margrethe Livh utgår vidare från att staden gör riktade erbjudanden om avknoppning till stadens anställda. Att detta inte är tillåtet framgår otvivelaktigt av Statskontorets utredning. I själva verket riktas inga erbjudanden om avknoppning till personalen. Det är persona-

len själv som tar initiativ till avknoppning. Staden har dessutom en etablerad utmaningsrätt vilket innebär att även utomstående kan anmäla intresse för att driva någon av stadens verksamheter. Vidare antyds i skrivelsen att riktlinjer saknas avseende avknoppning. Vad gäller riktlinjer så har staden en antagen policy för upphandling och konkurrensutsättning

(Beslut i KF 2007 03 26) till policyn finns utfärdade tillämpningsanvisningar avseende avknoppning.

I samband med en översyn av anvisningarna och med anledning av ny upphandlingslagstiftning har stadsdirektören 2008-06-24 beslutat om justeringar av Policy för upphandling och konkurrensutsättning. Vad gäller avsnittet om avknoppning har justeringar gjorts avseende principer för värdering och transparens i samband med en avknoppning. Skola har undantagits från möjligheten att knoppa av eller utmanas.

Med hänsyn till vad som anförts ovan anser stadsledningskontoret att arbetet med att stödja personer som vill knoppa av ska fortsätta.